

UJ DEBRECZEN

FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Darabos-utca 7. szám. — Telefon 412. szám. Hirdetések árszabás szerint vétetnek fel.

I. évfolyam. 77. szám. Egyes szám ára 4 fillér.

Előfizetési ár helyben: egy hónap 1 korona, negyedévre 3 korona. — Vidékre egy hónap 1 kor. 50 fillér; negyedévre 4 kor. 50 fillér.

Debreczen, 1912.

Csütörtök, augusztus 29.

VÁLTOZÓ PAPIRPÉNZEK

Akik a pénzek iránt érdeklődnek (és vajjon van-e, aki ha egyebet nem tehet, hát legálább érdeklődik irántuk) azok részére némely jelentősége van annak a híreknek, hogy előbb a mostani százkoronás papirbankókat, majd a huszkoronás bankókat is, kivonják a forgalomból és helyükbe új százkoronásokat és huszkoronásokat bocsátanak ki. Felemlül persze a kérdés, hogy mi történt? Miért kell mindenekelőtt a százkoronásokat megsemmisíteni és helyettük újakat csinálni, holott a mostani százkoronások még annyira újak, hogy a legtöbb szegény embernek még arra sem volt alkalmuk, hogy megismerkedjék velük. Magyarázatul az szolgál, hogy ezeket a százkoronásokat forgalomba bocsátóktól kezdve olyan sikerreltlen hamisították, hogy a valódiakat a hamisítottaktól alig lehetett megkülönböztetni. Ime, eképpen jut a közönség új pénzekhez és pedig a mostani pénz hiányban ellentmondásnak tetsző argumentum alapján, hogy nem azért kell újat kibocsátani, mert a régiből kevés van, hanem azért, mert több van belőle, mint amennyinek lenni szabad volna.

A művészeti rajzok iránt fogékony embereknek külön örömeik van. Ők a mostani százkoronásokat nagyon kritizálták, rajzukat, kiállításukat művészetlenségnek és eszteleneknek bélyegezték. Náluk rossz sorsú van a százkoronásnak. Haragudtak rá, amikor nem volt, szidták, amikor volt és inkább elődjét dicsérték, a még régebbi százkoronásokat, amelynek rajzát a zseniális Hegedűs László készítette. Sőt azért is jobban szerették, mert a régebbi időben többet lehetett vásárolni rajta, mint a mai drága világban.

Mindamellett azt hisszük, hogy a művészeti kritika mindannyiszor engedett az élességéből, valahányszor több százkoronást lehetett egymás mellé rakni, lévén a papirpénzek az a sajátosága, hogy ha több van együtt, akkor sokkal szebb, mintha egy van magában. Továbbá pedig még sohasem láttuk, hogy valaki eldobott volna egy százkoronást azzal az indoklással, hogy:

— Ez nekem nem kell, mert csunya.

Jóirásu leány kiadóhivatalunkba felvételük. Könyvelésben jártas előnyben részesül.

Mi lesz most?!

Ezeréves állami létünk biztosítása — alkotmányunk ellen az állami hatalom által az alig múlt időben, a házszabály letűrésevel kapcsolatosan intézett törvénytelenségek s egyéb megrejtések olyan különleges helyzetbe hozták a magyar nemzetet, hogy azok szigorú bírálata következtében azon fontos kérdés jut előtérbe, hogy a csonka, tehát alkotmányellenes parlament által hozott kényszer-törvényjavaslatok a király szentesítése folytán tekinthetők-e törvényeseknek?

Ez igen kényes kérdés, és még kényesebb, de fontos reá a felelet!

E kérdés megvitatásánál, minden egyébek mellőzésevel, csakis nemzetünk tette, jövője lehet előttünk a főcél!

Figyelmen kívül hagyandó tehát egyének, avagy testületek, de az uralkodócsalád érdeke is, mert az uralkodócsalád 80—100 tagja miatt 20 millióból álló alkotmányos nemzet törvénytelenséget, alkotmányosság mellett nem szenvedhet!

Boncoljuk kissé a nemzet s fejedelmek közötti viszonyt: A nemzet jogai a nemzetben lelik létük alapját, melyekből a kétoldalú szerződés alapján polcra emelt fejedelmének adóit többeket, a fejedelmi jogot, a királyi méltóságot s a végrehajtó hatalmat stb. azzal, hogy a nemzet feje, vezére és törvényeinek őre legyen, de egyszersmind törvény és alkotmány szerint uralkodván, a nemzet és hazája javára cselekedjen.

És ha nem a nemzet, de a magyar állam fennhatósága alá nem tartozó, tehát idegen államok népei és államfői javára működik, tehát azon nemzet ellen, mely őt a királyi méltóságra emelte és jogait is tőle kapta: ez esetben a kétoldalú szerződés értelmébe jut előtérbe, vagyis ha egyik fél megszegi a szerződést, ez esetben kötelezi a másik felet sem; tehát a fejedelmi méltóság és vele a királyi jogai is megszűnnek, vagyis, mint idegen és egymástól független felek tekintendők.

Fájdalom! Történelmünk századok óta, amióta a jelenlegi uralkodócsalád bírja a királyi méltóságot és hatalmat: megszámlálhatatlanok a törvényes szegések és üldözések, melyek nemzetünk és tagjai ellen követték el az egyszersmind idegen népek császárja, mint magyar királyok által az azok ellen feltámadt hazafiak a nemzetük érdekében cselekedvén: vérbetárgyba borított hazafiakéért!

Pedig mindegyik magyar fejedelem, II. József törvénytelen fejedelmet kivéve, mind megesküdtek alkotmányunkra és mindezek dacára mind hűszegők lettek!

A dicső Árpád fejedelmi ág kihaltasát is a német császári fordulat okozta, mert V-ik István királyunk fiát elraboltatván, az üldözés okozta

fájdalom, baj miatt halt meg ez a királyunk fiatal korában!

A jelenlegi uralkodó családunk nőági ős, Habsburgi Rudolf, IV. (Kun) Lászlónak köszönhetné német császári trónját, melyre az Ottokár elnevezésben IV. László királyunk nyújtotta segély folytán jutott és ezért Habsburgi Rudolf a magyaroknak irásban örök hálaját is lekötötte.

Tudjuk, milyen a német hála: eleget tapasztaljuk most is!

Mit szöjünk Mária Teréziáról, kinek trónját a magyarok mentették meg, aki aztán hálaiból főúrnoktat német plundrába hajtatta és fűvel, II. József törvénytelen magyar királyjal együtt germanizálni akart bennünket?

Hol vannak még az emlékműbe idézőleg a hőhírű Heszler, Castaldi, Caraffa és az alig múlt idő Haynauja és még számtalan bérencsaját tájunkból is, akiknek mákvirágja, gr. Tisza István?

Még ha ily páriakra rá gondolkodok is: a düh lepi el egész valomat még ily agg ősz 72 éves koromban is. Hát még fiatal voltam! Nem gyuladt-e ki a bosszu lángja lelkemben az ily tengernyi álmagyar ellen, kik hazát (hazát) és anyát (nemzetet) nem ismernek, de az ily had csak a koncolt leli, hogy bűzös gyomrát megtölthessék s aztán banja a kö, bármi történet is bölcsőjével a homal és anyjával, a nemzetet, melynek kebeléből szakadt ki?

Óh! az ily páriák az «ubi bene, ubi patria» jelszóval tartanak s nem gondolván meg, hogy e jelszó szerint élven a rómaiak, nemörödmiségük díját — elvesztvén a hont — el is nyerték!

Avagy tán ők is bölcsőjük és anyjuk ellen törnek? Nem akarom hinn. Bár a polcrajzás, érvényesülés és anyagi érdek — amint számtalan példa mutatja — Bécs unszolására őket ellenük irányítja és így cselekedvén, véreik kárára és özvegyeik tömegére működnek! Szégyen reájuk!

Régi 48-as.

A jegyzők kivánságai.

Az országos jegyzői kara ma, augusztus huszonkilencedikén tartja Közgyűlést az évi rendes közgyűlést. A közgyűlés tárgysorozatának egyik pontja az ezidei kongresszus határozatainak miként való végrehajtásáról provokál intézkedést. Kérdésmásu ugyanis, hogy a jegyzők, segédjegyzők és községi alkalmazottak ennek az évnek a június negyedikén és ötödikén Budapesten országos kon-

gresszust tartottak és azon három határozatot hoztak és pedig egyet a anyagi helyzetük javítása, egyet a legyelmű törvény és a szolgálati pragmatika megalkotása s végül egyet a jegyzők községi helyzetének rendezése iránt.

Ezeket a határozatokat előbb küldöttéleg, majd emlékirat kíséretében felterjesztették a belügyi kormányhoz, attól kérve helyzeik sürgős javítását.

A kongresszus óta majdnem három hónap telt el és az amaggy is végleg elkeveredett jegyzői kar kebelében olyan jelenségek mutatkoznak, amelyek abban az esetben, ha a jegyzők kívánságait nem teljesítik, ha nem is passzív rezisztenciára, de mindenesetre a jegyzőknek a társadalmi és politikai élettel való visszalépcsére vezetnek. Mint híriük, a jegyzők nem vesznék észet semminemű politikai akcióban, leleszik meggyőzőségi tagságukat és lemondanak minden tiszteletbeli állásukról.

A helyzet ezek szerint ma az, hogy vagy teljesíti a kormány és a törvény hozás a jegyzők jogosult kívánságait, vagy egy olyan helyzetet teremt, amelynek a következményei kiszámíthatatlanok.

A jegyzők kívánságai kétfélek: erkölcsi és anyagiak. Az erkölcsi kívánságok teljesítése tudunkkal semmiféle nehézségbe nem ütközik. Hisz azt, hogy a községi közigazgatásnak élére a jegyző álltassék, megfelelő legyelmi szabályzattal az esetleges zaklatástól mentesíttessék; szolgálati és jogköre szabatosan körvonaloztassék: a törvényhozás akár még ebben az évben teljesítheti. Megfelelő segédmunkaerőit is feltétlenül kell gondoskodni ott, ahol ennek szükségé fenniorog.

Az anyagi helyzet javítása már kissé nehezebb, mert az államháztartás annyira meg van terhelve, hogy meglehetősen nehéz egy — mondjuk hat-nyolc milliót tételnek a beállítás, vagy a községeknek újabb megterhelhetése.

Pedig erre is módot kell keresni és találni, mert képtelenségnek látszik, de igaz, hogy vannak jegyzők, akiknek az összes jövedelmük nem több évi 1800 koronánál, segédjegyzők, akiknek 1000 korona és jegyzősegédek, akik 750—800 koronából tengődnek. Képtelenség, hogy akkor, amikor minden hivatalnok, sőt szolgák csaiádi pótlékok: ezt épp az a jegyző nem kapja, akire a gyermekneveltetés kétszeres súlylyal nehezedik, — fokozatos előhaidása kizárt, nyugdíja alacsony, a jz számbavehető és nem országosan egységes.

Tudjuk, hogy ezeknek a kérdéseknek a megoldása már több nehézséget okoz, mint az erkölcsi helyzet megoldása, viszont bizonyos, hogy ezzel a kérdéssel a kormányok 1904 óta sohasem foglalkoztak és így nem esoda, hogy akkor, amikor a jegyzők látják, hogy majdnem minden tisztviselői oszlogról történt gondoskodás,

csak róluk nem: elkeseredésükben aztán olyanokra ragadtatják magukat, amelyek sem a kormányzatra, sem a nemzetre, se a jegyzőkre nem kívánatosak. Nem kívánatosak az államra, mert egy tízezer főnyi vezető-tisztviselői karnak a rezisztenciája semmiesetre sem teremthet békés helyzetet; a községekben viszont tarthatatlan helyzetet teremt, sok szép szociális és népjóléti intézményünk el-sorvadását jelenti; de nem kívánatos a jegyzői karra sem, mert a közdelem felemészti az erejét; azt az erőt, amelyet eddig a közsőra használt fel, s amelyre a községeknek oly sok szük-sége van.

Ma tehát — amikor az ország jegyzői, ezé vben immár másodszer Kolozsvárott gyűleseznek — az a kérdés, hogy tartsák meg ezúttal is a gyománjos önmérsékletüket és el-gedjenek meg kívánságaik újból való manifestálásával; a belügyi kormány és a törvényhozás figyelmét pedig fel-hívjuk erre a szánálást igénylő hely-zetre és figyelmébe ajánljuk, hogy an-nak csak egy módja van és ez az, hogy a jegyzők kívánságai közül mindazokat, amelyeket lehet: sárgó-sen és alaposan meg kell oldani.

Szülők réme.

Kezdődne! Nem a politikai tu-sákról van most szó bizony, hanem másról, ami szintén jó valamennyi-ünk érdekel, már tudniillik azokat, akiknek iskolába járó gyerekei van-nak. És éppen olyan keservesen, nyo-moruságosan érint bennünket, mint az, hogy az országban minden fenekestől felfordult és senki sem tudhatja, mit hoz a legközelebbi jövő.

Kezdődne! Ugyanis az iskolai be-iratások. Csak az tudja, mit jelent az, aki valaha ott tülekedett az iskola előcsarnokaiban és kétségbeesve, ri-mánkodva esengett, hogy kerüljön sorra már az ég szent szerelmére, — mert az idő drága.

És jó, ha sorra kerül valahogy mégis. Mert elemi, kereskedelmi, gim-náziumi, reáliskolai tanintézetek, mind mind kivétel nélkül túl vannak zsu-folva és aki valamiképp előre nem gondoskodhatik és tusakodik, de úgy, hogy értsen is hozzá, az el van vesz-ve. Amikor azt mondjuk: el van veszve, akkor ez azt jelenti, hogy gyermekét be nem irathatja az isko-lába, akárhogyan kötelező is az isko-lai oktatás a törvény értelmében ebben az országban.

Csak ilyenkor válik nyilvánvalóvá, milyen nagy és nyomoruságos adóssá-vagyunk annak, amit kulturának ne-vezünk. És regisztrálhatjuk kuldosok módjára, mennyi minden jut bölse-gesekre és milyen kevés jut szük-ségekre. Hogy is jutna elegendő az anyagiakból iskolákra, amikor a had-sereg falánk szörnyetegje mindent föl-fal és lenyel! Csak valamivel volnának pocsóbbak a dreadnoughtok; talán, de csak talán, akkor több volna az iskola.

De annak bizony a torkába hull minden. Mi a kulturában baktatunk és vánszorgunk, de haladni nem tu-dunk.

Igy van ez a fővárosban is. Hát még itt a vidéken, ahol egész terü-letek vannak, ahol nem lehet iskoláz-tatni iskolák hián.

Ez ma a jellemző kulturképe Ma-gyarországnak. És így változik át a szülők rémévé az iskola, ahelyett, hogy áldást jelentene.

Gyilkos

mozdonyvezető.

A fűtő halálának titka.

A Szabadkáról délután két órakor elinduló bajai vonat ember vérbengá-zolt a bácsalmási síneken. A bor-zalmassága ennek a legújabb vasúti elgázolásnak abban van, hogy nem szerencsétlenség történt, nem is öngyilkosság, hanem előre megfontolt büntetés. A vonat vezetője gyilkolási dühében keresztülhajtotta a mozdonyt fűtő-kollégáján.

Horváth Mihály vasúti fűtő és Csollák Sándor mozdony vezető már régebben halálos haragban állanak egymással. Tegnap délben az ellense-geket ugyanarra a mozdonyra osztot-ták be. Mindketten panaszra mentek a feletteseikhez, hogy nem mennek egymással, mert ki nem állja egyik-kük a másikat, de a beosztást már nem lehetett megváltoztatni s így a haragosok kénytelenek voltak felszá-lani a bajai vonat mozdonyára. Mi-előtt ez megtörtént volna, Csollák odaszólt a fűtőhöz:

— Megállj, most meg fogsz halni.

Mikor a vonat a bácsalmási állo-másra ért, Csollák kiadta a paran-csot Horváthnak, hogy erressze ki a mozdonyból az elégtelt köszvényaradé-kot. A fűtő alámászott a mozdony alá, hogy teljesítse a parancsot, de alig-hogy lent volt, a mozdony elindult és levágta az alatta levő ember kezeit és lábait.

A fűtő halálos sebével bevitték a szabadka ikórházba, ahol pár órai szenvedés után meghalt. Csollák Sán-dort a csendőrök letartóztatták.

A szerelem csodaszere.

Ami alább következik, az egy kis leleplezésfele egy fiatalembertől, aki egyik itteni orvosnak a nevére recep-tet hamisított és ennek alapján mérget szerzett a patikából. Nem nagy jelen-tőségű eset és megírásra sem lenne érdemes, ha olyan «izgató» és «pi-káns» háttérre ne volna. Egyébként ne fűszerezzük a dolgot, hanem adjuk magát a száraz tény, úgy, amint meg-történt:

Egy fiatal hivatalnok szeretettel foglalkozott a nővel és minden am-bíciója abban kulturizált, hogy lányo-kat, asszonyokat egyaránt, fiatalokat, öregeket különbség és válogatás nél-kül szeressen. Erősen, vadul, a maga módja szerint, egyszerű, természetes voltában. És viszont azt is óhaj-toolta, hogyé rte bomoljon minden olyan leány, akinek az erkölcsihez az ügyész bácsinak már semmi köze.

Nos, ennek a fiatalembernek az a szenvedélye, hogy őtet szeretni kell. Ha talán akad olyan kemény dióra, a mely az ő szívéhez szóló ékesszólá-sán nem török meg, dehoggy is jön zavarba. Van a zsebében állandóan valami olyan szer, amely a makacs

ellen állókat legyűri és neki nyert ügye van.

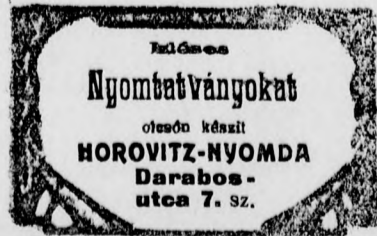
Ez a szere fogott ki a fiatal hi-vatalnoknak és — tekintve, hogy ez a szer méreg — csak orvosi rende-lésre tudott volna belőle kapni. De ő segített magán. Egész egyszerűen a vény alá odahamisított a egyik itteni orvosnak a nevéét és ezzel a recepttel beállított a gyógyszerárba, ahol a szer kiszolgáltatták. Azonban rájöt-ték a dologra és most a rendőrség eljárását indított a fiatal hivatalnok ellen, aki tagadja, hogy a szer mások által igénybe vételt. A hamisítást azonban beismeri te.

Letartóztatott bankigazgató.

Nyiregyházán szeriációs letartó-ztatás történt. Follár Antal 44 éves dugszdag szabolcsvármegyei tör-vényhatósági bizottsági tagot, a sza-bolcsmegyei Népbank igazgatóját a csendőrség elővezette és vallomása után letartóztatta. A z eset részletei ezek:

Még 1907. február 17-én történt, hogy Follárnak a Nyiregyháza hata-rában levő tanyáján a több gazdasági épülete leégett. Most talán két héttel ezelőtt a csendőrségnek tudomására jutott, hogy a tüzet gyújtogatás okozta. A bankigazgató felesége je-lentette ugyanis a csendőrségnek, — hogy az ura gyújtotta fel a házat, Barna Sándor beérésének segítségével. Vallomásaiban az asszony elmondotta, hogy nagybeteg és nem akar ennek a nehéz bűnnek tudatában meghalni. Az ura még 1907. február elsején mondotta neki, hogy 17-én fel fogja gyújtani a portáját. Így is történt.

A csendőrmester nyomozni kez-dett és tegnap már az adatok any-nyira egybegyűltek Follár és bűntársa, Barna Sándor ellen, hogy mindket-tőjüket előzetes letartóztatásba he-lgezték. Ma éjszaka bevallotta Follár, hogy ő gyújtotta fel a gazdasági épületeket és a biztosító intézettől 3000 koronát kapott. Vallomása után a csendőrség átkísérték az ügyészség-re, amely gyújtogatás és csalás miatt indította meg ellene a további eljá-rást. A nagybeteg Follárné, amikor tegnap este meghallotta, hogy urát letartóztatták, alig néhány órával ké-sőbb meghalt. A városban azt be-széli, hogy férje tette el láb alól, mert időközben tudomására jutott, hogy felakarja őt jelenteni a csend-őrségen.

Rablás

után bucsura.

Tegnapelőtt éjjel Szatmáron M.I-lián Gyula ujmajori lakost az utcán megtámadta s véresre verte három ember. A véresre vert embert aztán kiroablták. Ennek a brutálisan végre-hajtott rablásnak csak másnap reggel jöttek nyomára, amikor is az utcán megtalálták véresen, eszméletlenül Milliónt.

Kedden a detektívek egyik korcs-mában elfogtak egy gyanus külsejű fiatalembert. A gyanus kinézésű ember Mihálka Józsefnek mondotta ma-gát. Majd minden további kérdezés-kedés nélkül elmondotta, hogy augusz-tus 11-én ő és másik két társa, Kovács Ferencz és Barát Ferencz kiroablolták Milliónt.

A detektívek a másik két rablót is leakarták tartóztatni, ez azonban le-hetetlen volt, mert Kovács Ferencz és Barát Ferencz elzárándokoltak Má-ria-Pócsra, a bucsura. Ugy látszik, a két rabló könnyíteni akart bűnös le-lékén. A szatmári rendőrség távirati értesítést küldött Mária-Pócsra, kér-vén, hogy a két bucsust tartóztas-sák le. Ki tudja, nem-e a feszület elől hurcolják majd a börtönbe a két brutális rablót.

Harcz

a lovaj cigányokkal.

A Rostás familia hőstette.

Nagy csete-paté volt ma délelőtt egy pár órahosszáig a Horváth-féle téglavetőben. A Rostás-familiának a működésével van kapcsolatban az egész história, a hírhedt Rostásokkal, akiknek lelkiismeretüket annyi gaztett terheli.

Most is valami rossz fát tettek a tűzre. Megint loptak, raboltak. A csendőrség nyomoztak a gaztetteik ügyében. Rostáséktól mintegy 7 lo-pott lovat koboztak el. Nem ment a dolog azonban simán. Rostás Sándor és társai ellenállottak. Nem akarták a csendőrségnek átadni a lovakat.

— Becsületes szerzeményünk ez! — erősítették.

— Inkább meghalunk, de a lova-kat nem adjuk!

És nem maradt fenyegetődzésük pusztá szó. Hogy nyomatékokot adja-nak neki, rálöttek a csendőrségre, a kik nem viszonzták tapintatosan a lövéseket, mivel a csődületben sok gyermek is volt.

A csendőrség a rendőrségtől kérték segítséget, akik Mile Pál kapitány és Bardócz András biztos vezényletével kimentek a Horváth-téglavetőbe, és három órai üldözés után elfogták a Rostás-familia vitézítő tagjait és meg-vasalva hozták a hűvösre.

Tankönyvek.

Dolgozik a tankönyv-nagyipar.

Az már mégis sok, ami nálunk a tankönyvek körül történik. Évek óta írnak, beszélnek róla, egy kis mozgalom is indult már tanári körökben a bajok ellen és végre semmi sem történt, minden maradt a régiben. Arról van szó többek között, hogy miért kell például egy ötödik reálplánnak pont tizenöt darab tankönyv, darabja három-négy koronába számítva, holott épen elég volna a fele, hogy sokat mondjunk. Tizenöt darab tankönyv, az legalább is van ezeröttszáz oldal. Már most szeretnénk mi látni azt a pedagógusát ennek a cifra világnak, aki azt merné állítani, hogy egy serdülő kezdő, tizenöt esztendősi fiúnak ezeröttszáz oldal tudományt illik beszélni nyolc hónap alatt! Ide már igazán a nürnbergi bölcsessége kell és épen azért, bátorkodunk tisztelettel megkérdezni, mire jó tehát ez a tankönyvspekuláció, ez a rengeteg megterhelése, ő nem a gyermek agyának, (a gyermek sokkal okosabb), hanem a szegény szülő szűkös büdzséjének? Mikor jön már el az az idő, amikor az illetékes tényezők belátják, (nem a tanárság, hiszen a tanárság ézi legjobban a mai tankönyvgyárosok és nagyiparosok elviselhetetlenségét), hogy igenis, morális és fizikai túlterhelése gyermeknek, szülőnek, tanárnak egyaránt ez a mai tankönyvgyedőgyárak és tankönyvinvázió s hogy épen elég egy osztályban három-négy tankönyv is, de jó; de nem minden írói véna nélküli kijáró urak tákolmánya, hanem igenis az ország legjobb stilsztáitól és legelső pedagógusaitól szerkesztett tankönyv.

A középiskola különben sem tudósokat és szakértőket akar nevelni, ezt minden sülőd filozofia tudja, hanem művelt embereket, az ugynevezett általános műveltség birtokában levő egyéneket. Ehhez igazán nem kell élvezhetetlen, száraz, vastag és hosszú lére főleresztett tankönyvek légioja; ehhez elég egy intelligens tanár és egy-két jó tankönyv, tartalom és stílus dolgában kritikán álló.

Györgye.

Belgrádból érkezik a hír, hogy Györgye trónörökös kedélybeteg.

- Édes apám, nem érzem jól magam.
- Mi bajod, drága fiacskám?
- Megfáz az unalom. Más királyok fiait Párisban szórakoznak, az én mulatságom meg csak annyi, hogy végighallgatom a minisztereid dicső vicceit.
- Hát mit csináljak? Mondd, mit csináljak?
- Volna egy tervem, de nem merek vele előrukkolni.
- Csak bátran, édes gyermekem. Tanulj apadtól. Hol lennénk most, ha én nem lettem volna bátor!
- Megse merem.
- Olyan nagy dolog? Felakasz-sak valakit?

— Isten mentsen. Irtózok a haláltól, pedig én is meghalok fiatalon.
 — Ne hasogasd a szívem, az apád mindenit. Minek érzékenyítesz el? —
 Mondd ki a vágyadat s vedd úgy, úgy, hogy már is teljesíve van.
 — Most csak hitegetsz, ismerlek, aztán semmi sem lesz belőle.
 — Így bizol az apdában? Hát nem drága nekem a te jólelted, egészségéd?
 — Hát megmondom. Ezer esztendője nem voltam orfeumban, adj öt pengőt, hogy elmehessek.
 (A király tágramerészett szemmel ugrik fel a székről, kirohan az adjutánsához):
 — Hamar hívassátok el az orvost. Azt hiszem, elment az esze a szerencsétlen Györgyének.
 — Miből gyánítod, jó uram?
 — Miből? Öt forintot kért. Erted? Öt forintot. Hát nem paralizis ez?

HIREK.

A magyar.

kereskedő-világnak mindig elég oka volt arra, hogy a törvényhozás működésével elégedetlen legyen. A politikai helyzet folytonos bizonytalansága következtében a parlament alig szentelhetett időt olyan törvényalkotásokra, melyek az ország kereskedelmi és ipari érdekeinek előmozdítását célozták volna. Sajnos, a belpolitikai láthatár még ma is olyan borús, hogy alig lehet reményünk arra, hogy a parlament a közel jövőben az ország gazdasági fejlődésére irányuló tevékenységet fejthessen ki.

Pedig ezen a téren, de főleg a kereskedelmi törvényhozás terén, igen sok a tennivaló. Évtizedes mulasztásokat kell reformálni és amagyar kereskedelmet is fel kell ruházni azokkal a védelmi eszközökkel, melyekkel a nyugati országok kereskedelmük nyugodt fejlődését biztosították.

Kereskedelmi kamaráink jelentéseikben évek óta sürgetik az új ipartörvény megalkotását, a csőd-törvény reformját, a csődönkívüli egyezség törvényhozási rendezését, a tisztességtelen versenyt korlátozó törvényt, a betegsegélyező törvény módosítását, a közlekedési mizériák megszüntetését stb. Mindezek olyan tényezők, melyek a tisztességes, szolid kereskedelem alapjait képezik. A magyar kereskedőknek óhaja, hogy ezek a törvényalkotások minél előbb létre jöjjenek.

A csőd-törvény reformálására is égetően szükség van. A jelenlegi hosszadalmas és költséges eljárás egyszerűen tarthatatlan és éppen a mostani csőd-törvény lézagosága okozza azt, hogy a vétkes bukások száma napról-napra szaporodik. A külföldi kereskedők egyenesen irtóznak a magyarországi csődöktől és inkább elvesztik követeléseiket, semhogy képviseltesükkel ügyvédet bízzanak meg.

— **Iskolai értesítés.** A debreczeni ref. egyház felsőbb leányiskolájába és a vele kapcsolatos elemi iskolába naponta délelőtt 11-12-ig fogad elöljegyzéseket az igazgatóság. Ez évben a felsőbb leányiskola III-ik párhuzamos osztálya is megnyílik és így az I-II-III-ik párhuzamos osztályokba 100-100 tanuló vehető fel. Az I-ső osztályba felvétetnek olyan

9-10 éves tanulók, kik az elemi isk. 4-ik osztályát sikerrel végezték. A beiratásnál a múlt évi isk. Lizongitványt, újraoltási bizonyítványt s anyakönyvi kivonatot kell felmutatni. Beiratások mindkét iskolába szeptember 2-5 és 4-ikén lesznek délelőtt 9-12 óráig az igazgatói irodában, első lépésű, balra. Debreczenben, 1912 aug. 27-én. Az igazgatóság.

— **Itt van a Charles-cirkusz.** Mosolygó arcú, metszett szemű kínaiak csapata, marcona, napbarnította arabok, cowbojok, tripolisiak csoportja járkal szanaszét a városban. Mi van ma? — Megérkezett a Charles-cirkusz! A reggeli órákban, mint már jeleztük, megérkezett az 57 kocsiból álló tehervonat s dél felé már a kész sátorvárosba szállítotték be a sok exotikus állatot. Tevék, zebrák, lámák, egy csomó exotikus háziállat, hét remekszép példány elefánt, köztük két kis esetenül kedves elefántgyermek, egy csoport szebbnél-szebb nemesvérű paripa stb. vonult végig városunkon. Persze nagy érdeklődés városszerte. Férfiak, nők, gyermekek, felnőttek, minden társadalmi osztály képviselve volt az érdeklődők sorában. Hoggysne, hiszen ilyen vállalat, ilyen amerikai aranyú cirkusz még nem volt városunkban. A ragadozók természetesen zárt kocsiokban vannak s azokat csak aug. 29-től kezdve lehet csekély belépti díj ellenében megtekinteni. Ma este 8 órakor van a díszes megnyitó előadás, melynek keretében fellépnek az összes művészek, állatok, ragadozók. A szülő és tanügyi emberek figyelmét a gyermekekre való tekintettel különösen a délutáni előadásokra hívjuk fel, ugyszintén a vidékieknek is sokkal közelemből a délutáni előadások megtekintése.

— **Brutális napszám.** A rendőrség panaszt tett özv. Tóth Istvánné, Csapó-u. 44. szám alatti lakosnő, akit Cs. L. nevű napszámos lakója minden ok nélkül alaposan összevert. A rendőrség megindítja az eljárást a brutális napszámos ellen.

— **Férj kerestetik!** Panaszos aszszony jelent meg ma a rendőrségen: a férjét kereste, aki már egy hónap óta nyomtalanul eltűnt. A rendőrség tehát ezennel körözi Nagy József 27 éves napszámost egy csomó jellemzőtlen tulajdonsága alapján.

— **Kabaré délután.** A DMTE rendezte szeptember hó 1-én, d. u. 3 órai kezdettel a Munkás Otthonban Lesz kugli-verseny díjakkal, birkozó-verseny díjakkal, szépség-verseny és világpósta érdekes ajándékokkal és kabaré. Másor ára 40 fillér. Este koncerti-csata, koncert, kivilágítás és tánc reggelig. Táncejelvény 60 fillér. A rendezőség gondoskodik a legmesszebbmenő szórakoztatásról; nagyban emeli a birkozó-versenyt Pollák, Európa birkozó bajnokának részvételével, ki a Budapesti Munkás Testező Egyesület tagja s csak kizárólag ez alkalomra utazik le; ugyszintén kiemelendő azon egyfelvonásos bohózat, amit az egyesület tagjai játszanak le.

— **Pártoljuk a hazai ipart!** A Le Matin, Franciaország egyik legelterjedtebb lapja, a hatalmas francia iparnak megvédelmezésére a minden téren vele versengző német iparral szemben «Made in Germany» címen állandó rovatot nyitott. Tegnap számban eredeti és francia fordításban közli a német kereskedők és iparosok prospektusán látható következő felhívást, melyet mint követendő példát ajánl: Az amerikai versenyjellel folytatott harcban, amelynek célja min

dent elnyomni, ami német, joggal várhatunk el minden német kereskedőtől annyi hazafiságot, hogy megrendelés előtt német cégek ajánlatát kérje be. — Ebből a megkereskedőink és gyáraink, de közönségünk is tanulhat hazai iparpártolást.

— **Tizenöt ezer korona sporttelep építésére.** Gyöngyösi példáját adta a sport iránti szeretetének Kecskemét városa. A képviselőtestület Kada Elek főpolgármester és Sándor István főjegyző kezdeményezésére 15.000 koronát szavazott meg egy modern sporttelep építésére. A jó példát ajánljuk Debreczen sz. kir. város vezető férjaink figyelmébe.

A kórházi szédelgők ellen. A belügyminiszter rendelete

Jól ismertek azok a szerencsétlenek akik évről-évre úgy elősködnék, hogy felvétetik magukat a kórházakban, ahol addig maradnak, míg csak lehet. A legkülönbözőbb, legnehezebben megállapítható betegséget szimulálják és költségesen, az ő viszonyaikat tekintve, pompásan élnek.

Természetes azonban, hogy Magyarország szegényes közegészségügyi és eléggé szomorú kórházi viszonyai mellett, a kórházaknak is védekezniük kell az ilyen visszaélések ellen és ezt teszik is a rendelkezésre álló eszközök arzenáljával.

Debreczenbe e napokban érkezett meg a magyar királyi belügyminiszter ama leirata, amelylyel újabb huszon-négy kórházi szédelgőre hívja fel a figyelmét. Ebből az alkalomból kérdést intéztünk egy köz-kórházi orvoshoz, hogy miként védekeznek a kórházi szédelgők ellen? Az orvos a következőkben nyilatkozott:

— Elsősorban is a legtízteesebben megvizsgáljuk a felételre jelentkező belegeket és a szédelgős gyanusoknál, éberem örködünk az egészségi állapot változásainál, de legnagyobb részt ismerjük már a közegészségügy eme parazitáinak névsorát és személy leírását, amelyet pontosan nyilvántartunk.

Az orvosok egyébként kevésbé adminisztratív, de jóval radikálisabb eszközöket is ismernek a kórházi szédelgők leleplezésére. Érdeklődünk ez irányban is s a következőket mondták el nekünk:

— A szédelgő gyanusokat vagy azokat, akiket már erről az oldalukról ismernek, felveszik ugyan, mert hiszen a legmotóriusabb Spital-Bruder is lehet komoly beteg, de aztán ha kisül a szimulálás, ugyancsak ke-servessé tesszük nekik a kórházi életet. Az első kísérlet egy ártalmatlan, de rettenetes bűzű orvossággal történik, amelyet a betegnek be kell vennie. Rosszul lesz, köpköd, krárog tőle. Szóval nagyon rosszul esik neki a medicina, tehát adunk neki még egy adaggal és másod-, harmadnap a páciens fanyar arccal jelenti:

— Orvos ur! Én már meggyógyultam. Én már megyek...

A szerkesztésért felelős Voith György.

